Lietas arhīva Nr. CA-0171-21/7
ECLI:LV:VAT:2021:0716.C71254420.16.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2021.gada 16.jūlijā

Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesnesis referents Dailis Lazdiņš, tiesnese Inguna Pinne, tiesnesis Agris Bukavs

izskatīja rakstveida procesā civillietu Valkas rajona Ērģemes pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums A/ prasībā pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību /Nosaukums B/ par zemes nomas maksas parāda un nokavējuma procentu piedziņu sakarā ar atbildētājas sabiedrības ar ierobežotu atbildību /Nosaukums B/ apelācijas sūdzību par Vidzemes rajona tiesas 2021.gada 15.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

2020.gada 8.jūlijā prasītāja Valkas rajona Ērģemes pagasta zemnieku saimniecība /Nosaukums A/ (turpmāk - ZS /Nosaukums A/) cēlusi tiesā prasību (lietas 4.-6.lapa), to precizējot 2021.gada 5.martā (lietas 89.-91.lapa), pret sabiedrību ar ierobežotu atbildību /Nosaukums B/ (turpmāk - SIA /Nosaukums B/) par zemes nomas maksas parāda un nokavējuma procentu piedziņu, kurā lūdz tiesu:

- piedzīt no atbildētājas SIA /Nosaukums B/ par labu prasītājai ZS /Nosaukums A/ pamatparādu 16957,50 EUR, nokavējuma procentus 2387,86 EUR, kopā 19345,36 EUR, kā arī tiesāšanās izdevumus, nosakot prasītājai tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos 6% gadā no pamatparāda par laiku līdz sprieduma izpildei.

Prasībā norādīti turpmāk minētie apstākļi.

Atbilstoši ZS /Nosaukums A/ izrakstītajiem rēķiniem - 2018.gada 16.janvārī Nr.16.01/2018-1 un 2019.gada 30.janvārī Nr.30.01/2019-1 atbildētāja nav veikusi rēķinu apmaksu 16957,50 EUR apmērā.

Pamatojoties uz Civillikuma 1759., 1765.pantu un Eiropas parlamenta un padomes direktīvas 2000/35/EK "Par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos" 3.panta 1.punkta d.daļas noteikumiem uz 2020.gada 19.maiju atbildētājai aprēķināti nokavējuma procenti 2387,86 EUR. Kopējā parāda summa ir 19345,36 EUR. Prasītāja uzskata, ka atbildētājas rīcība, ļaunprātīgi izvairoties no parāda samaksas pilnā apmērā, ir negodprātīga un prettiesiska attiecībā pret prasītāju.

Prasītāja norāda uz Civillikuma 1587.panta noteikumiem, kas nosaka, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Prasītāja atbildētājai vairākkārtīgi nosūtījusi atgādinājumus un pretenzijas samaksāt parādu. Pirmstiesas brīdinājumu par neizpildītām maksājumu saistībām prasītāja nosūtījusi uz atbildētājas juridisko adresi 2020.gada 28.maijā, kurā prasītāja lūdza atbildētājai samaksāt parādu līdz 2020.gada 4.jūnijam vai vienoties par parāda samaksas kārtību.

Parāds līdz šim brīdim nav atmaksāts, un atbildētāja savu saistību nepildīšanu pamato ar prasītājas it kā radītiem zaudējumiem.

Prasība pamatota uz Civilprocesa likuma 1., 1668.^{2}, 1668.^{3}, 1759. un 1765.pantu.

Atbildētāja SIA /Nosaukums B/ savā rakstveida paskaidrojumā par prasību norāda, ka nepiekrīt prasībai pilnīgi turpmāk minēto apstākļu dēļ.

2016.gada 17.maijā starp pusēm noslēgts zemes nomas līgums (turpmāk - Līgums), saskaņā ar kuru prasītāja nodeva atbildētājai lietošanā zemesgabalus 16,15 ha platībā, kadastra Nr./numurs A/. Pie Līguma noslēgšanas puses vienojās, ka Līgums būs spēkā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.decembrim.

2018.gada 13.septembrī atbildētāja konstatēja, ka ir uzarts lauks, kurā 2018.gada augusta sākumā ar prasītājas ziņu nelikumīgi ticis iesēts ziemas rapsis. Tādējādi atbildētājai tika nodarīti materiālie zaudējumi 16957,50 EUR apmērā.

Atbildētāja nenoliedz, ka minētais zemes lauks tika nomāts saskaņā ar 2016.gada 17.maijā noslēgto zemes nomas līgumu. Nenoliedz, ka attiecībā pret prasītāju izveidojās zemes nomas parāds, tomēr atbildētājas ieskatā prasītājas rīcība ir bijusi prettiesiska un no atbildētājas prettiesiskā ceļā tiek izspiesta nauda.

2020.gada 3.jūnijā atbildētāja vērsās pie prasītājas ar aicinājumu par mierizlīguma noslēgšanu, taču līdz pat 2020.gada 20.augustam prasītāja uz to nav reaģējusi.

Prasītāja rakstveida atsauksmē par paskaidrojumiem norādījusi, ka atbildētājas pārstāve paskaidrojumos pati labprātīgi atzīst faktus, ka starp prasītāju un atbildētāju 2016.gada 17.maijā noslēgts zemes nomas līgums, ka prasītāja saskaņā ar minētā zemes nomas līguma noteikumiem nodeva un atbildētāja pieņēma atlīdzības lietošanā zemesgabalu 16,15 ha platībā ar kadastra Nr./numurs A/. Līdz ar to ir atzīstams, ka starp prasītāju un atbildētāju minētajā laika posmā faktiski pastāvēja zemes gabala nomas tiesiskās attiecības un par zemes gabala nomu atbildētājai ir izveidojies nomas maksas parāds prasītājai.

Ar Vidzemes rajona tiesas 2021.gada 15.marta spriedumu zemnieku saimniecības /Nosaukums A/ prasība apmierināta pilnīgi.

Tiesa nosprieda piedzīt no SIA /Nosaukums B/ par labu Valkas rajona Ērģemes pagasta zemnieku saimniecībai /Nosaukums

A/ 20261,64 EUR, kas sastāv no galvenā parāda 16957,50 EUR, nokavējuma procentiem 2387,86 EUR, valsts nodevas 910,97 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem 5,31 EUR.

Noteiktas prasītājai tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos procentus astoņu procentpunktu apmērā virs galējās procentu likmes, ko Eiropas Centrālā banka piemērojusi savās pirms attiecīgā pusgada pirmās kalendāra dienas veiktajās pēdējās galvenajās refinansēšanas operācijās, gadā no piedzītā, bet neatmaksātā galvenā parāda no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā un termiņa tā labprātīgai izpildei notecēšanas līdz sprieduma izpildei. Procentu pieaugums apstājas, kad to daudzums sasniegs piedzītā, bet neatmaksātā galvenā parāda apmēru.

Tiesa izbeigusi tiesvedību prasības daļā par likumisko nokavējuma procentu 591,22 EUR piedziņu.

Tiesa pamatojusi savu spriedumu ar turpmāk minētajiem apstākļiem un apsvērumiem.

Prasība celta par zemes nomas maksas parāda 16957,50 EUR par laika periodu no 2017.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.augustam piedziņu.

Civillikuma 2112.pants nosaka, ka noma vai īre ir līgums, ar ko viena puse piešķir vai apsola otrai par zināmu nomas vai īres maksu kādas lietas lietošanu. Līgums, ar kuru piešķir vai apsola augļu nesējas lietas lietošanu augļu ievākšanai no tās, ir noma, bet ikviens cits lietošanas piešķīruma līgums - īre.

Civillikuma 2124.pants nosaka, ka tiklīdz abas puses vienojas par nomas un īres līguma būtiskām sastāvdaļām, t.i. par priekšmetu un maksu, līgums uzskatāms par noslēgtu

Tiesa konstatējusi, ka lietā pastāv dažāds pušu viedoklis par to, vai puses ir noslēgušas Līgumu.

Prasītāja uzskata, ka pušu starpā pastāv mutiska vienošanās par zemesgabalu nomu, jo nav parakstījusi 2016.gada 17.maija zemes nomas līgumu.

Savukārt atbildētāja uzskata, ka 2016.gada 17.maijā starp pusēm tika noslēgts zemes nomas līgums, un prasītāja nodeva atbildētājai lietošanā zemesgabalus16,15 ha platībā.

Tiesa konstatējusi, ka puses Līguma spēkā esamību nav apstrīdējušas, tāpēc nav vērtējusi apstākļus, kas saistīti ar Līguma noslēgšanu.

Lietā nepastāv strīds par to, ka prasītāja ir sagatavojusi un izsniegusi atbildētājai 2019.gada 30.janvāra rēķinu Nr.30.01/2019-1 par kopējo summu 7390,15 EUR, ar samaksas termiņu līdz 2019.gada 1.martam, un 2018.gada 16.janvāra rēķinu Nr.16.01/2018-1 par kopējo summu 11089,65 EUR, ar samaksas termiņu līdz 2018.gada 16.martam.

Atbildētāja, ceļot iebildumus par zemes nomas maksas samaksas pienākumu, pamatojusi tos ar zaudējumiem zemes nomas maksas parāda apmērā, kurus tai nodarījusi prasītāja, uzskatot, ka prasītājai tie ir atbildētājai jāatlīdzina, līdz ar to starp pusēm iespējams savstarpējs ieskaits, t.i., atbildētājai ir tiesības neveikt nomas maksas parāda samaksu.

Tiesa uzskatījusi, ka atbildētājas iebildumi nevar ietekmēt tā pienākumus izpildīt saistības, kuras uzņēmusies ar Līgumu un norādījusi, ka iepriekš minētais neierobežo atbildētājas tiesības risināt strīdu par zaudējumu atlīdzību.

Tiesa atzinusi, ka 2019.gada 30.janvāra rēķins Nr.30.01/2019-1 un 2018.gada 16.janvāra rēķins Nr.16.01/2018-1, kā arī pušu paskaidrojumi pierāda faktu, ka starp pusēm pastāvēja no Līguma izrietošās tiesiskās nomas attiecības, jo puses bija vienojušas par nomas līguma būtiskām sastāvdaļām – nomas priekšmetu un maksu.

Civilprocesa likuma 1402.pantā noteikts, ka saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Civillikuma 1587.pantā noteikts, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Tiesa secinājusi, ka no atbildētājas par labu prasītājai piedzenams zemes nomas maksas parāds 16957,50 EUR (turpmāk galvenais parāds), kas aprēķināts par laika periodu no 2017.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.augustam.

Civillikuma 2141.pantā noteikts, ka nomniekam un īrniekam jāsamaksā nomas un īres maksa līgumā noteiktos termiņos; novilcinot maksājumus, viņam jāmaksā nokavējuma procenti.

Saskaņā ar Civillikuma 1656.pantu parādnieks nav nokavējis, ja nokavējuma iemesls ir viņa pamatotas šaubas vai nu vispār par to saistību, kuras izpildīšanu no viņa prasa, vai par tās apmēru.

Prasītāja aprēķinājusi nokavējuma procentus 1667,07 EUR no 2018.gada 16.janvāra rēķina Nr.16.01/2018-1 samaksas par 795 kavējuma dienām un nokavējuma procentus 720,79 EUR no 2019.gada 30.janvāra rēķina Nr.30.01/2019-1 samaksas par 445 kavējuma dienām.

Ja parādnieks apstrīd saistības pastāvēšanu vai tās apmēru un šādā sakarā atturas to izpildīt, tad viņš pakļauj sevi riskam, ka tiesa viņa šaubas atzīs par nepamatotām. Tādā gadījumā viņam būs jācieš visas nokavējuma nelabvēlīgās sekas. Ja noskaidrosies, ka pamats šaubīties ir bijis, tomēr tiesa šaubas novērsīs, atzīstot, ka parādniekam ir pienākums kaut ko izpildīt, tad tiesa var parādnieku atsvabināt no neizdevīgajām nokavējuma sekām (Civillikuma 1657.pants) *(sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 2000, 156.lpp.).*

Vai parādnieka šaubas ir bijušas pamatotas, jāvērtē kontekstā ar to, kādi iebildumi vai ierunas no viņa puses ir izteiktas, vai tos var atzīt par pierādītiem, attiecībā uz kuru saistības daļu vai summas aprēķina periodu tie izteikti un vai šīs šaubas ir atzīstamas par pamatotām, vērtējot pamatsaistību, par ko pastāv strīds *(sk. Kubilis J. Likumiskie procenti civiltiesiskās atbildības gadījumā. Jurista Vārds, 17.09.2019., Nr. 37).*

Tiesa secinājusi, ka parādnieka iebildumi pret prasību (tostarp saistības pilnīga vai daļēja neatzīšana) paši par sevi nevar būt pamats Civillikuma 1656.pantā paredzēto tiesisko seku piemērošanai. Tiesas gala slēdzienam par parādnieka atbrīvošanu no likumisko nokavējuma procentu samaksas pienākuma jābūt balstītam uz iesniegto pierādījumu vispusīgu un objektīvu izvērtējumu, spriedumā argumentējot, kādi konkrētajā lietā nodibinātie objektīvie apstākļi kvalificēti kā tādi, kas attaisno saistības izpildījuma nokavējumu *(sk. Senāta 2019.gada 10.decembra sprieduma lietā Nr.SKC-269/2019).*

Tiesa konstatējusi, ka atbildētāja nenoliedza galvenā parāda esamību, bet tā samaksas atteikumu gan pirmstiesas procesā, gan tiesvedības laikā pamatojusi ar prasītājas nodarītajiem zaudējumiem, uzskatot, ka prasītājai ir jāatzīst zaudējumu esamība un jāatsakās no nomas maksas parāda. Vienlaicīgi atbildētāja savā atbildē prasītājai ir norādījusi, ka zemes nomas parāds sācis veidoties, jo 2017.gadā bijuši lauksaimniecībai nelabvēlīgi apstākļi.

Tiesa uzskatījusi, ka šādi atbildētājas iebildumi neattaisno saistību izpildes nokavējumu un secinājusi, ka atbildētāja nav atbrīvojama no nokavējuma nelabvēlīgām sekām, t.i., no pienākuma veikt likumisko nokavējuma procentu samaksas.

Civillikuma 1765.panta otrajā daļā noteikts, ka likumisko procentu apmērs par tāda naudas parāda samaksas nokavējumu, kas kā atlīdzība nolīgtā līgumā par preces piegādi, par pirkumu vai pakalpojuma sniegšanu, ir astoņi procentpunkti virs procentu pamatlikmes (1765.p.3.d.) gadā, bet līguma attiecībās, kurās piedalās patērētājs, - seši procenti no simta gadā, bet trešajā daļā noteikts, ka procentu pamatlikme ir galējā procentu likme, ko Eiropas Centrālā banka piemērojusi savās pirms attiecīgā pusgada pirmās kalendāra dienas veiktajās pēdējās galvenajās refinansēšanas operācijās.

Tiesa nav apšaubījusi prasītājas veikto nokavējuma procentu aprēķinu un secinājusi, ka no atbildētājas prasītājas labā ir piedzenami nokavējuma procenti 2387,86 EUR apmērā.

Tiesa saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu un Civilprocesa likuma 195.pantu atzinusi prasītājai tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos nokavējuma procentus astoņu procentpunktu apmērā virs galējās procentu likmes, ko Eiropas Centrālā banka piemērojusi savās pirms attiecīgā pusgada pirmās kalendāra dienas veiktajās pēdējās galvenajās refinansēšanas operācijās, gadā no piedzītā, bet neatmaksātā galvenā parāda no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā un termiņa tā labprātīgai izpildei notecēšanas līdz sprieduma izpildei.

Tiesa konstatējusi, ka prasītāja ir atteikusies no likumisko nokavējuma procentu 591,22 EUR piedziņas un secinājusi, ka tiesvedība prasības daļā par likumisko nokavējuma procentu 591,22 EUR piedziņu no atbildētājas, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223.panta 4.punkta nosacījumiem, ir izbeidzama.

Tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētājas par labu prasītājai piedzinusi valsts nodevu 910,97 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus.

Par Vidzemes rajona tiesas 2021.gada 15.marta spriedumu, ar kuru apmierināta prasība, atbildētāja SIA /Nosaukums B/ iesniegusi apelācijas sūdzību, kurā lūdz apelācijas instances tiesu atcelt pirmās instances tiesas spriedumu kā nepamatotu un piedzīt no z/s /Nosaukums A/ visus ar lietas izskatīšanu un lietas vešanu saistītos izdevumus turpmāk minēto apstākļu un apsvērumu dēļ.

Tiesa nepareizi konstatējusi faktus un nepareizi novērtējusi pierādījumus, sniegusi nepareizu lietas apstākļu juridisko novērtējumu, kas novedis pie lietas nepareizas izspriešanas.

Atbildētāja nenoliedz, ka prasītāja ir iznomājusi atbildētājai strīdus zemes gabalu /Nosaukums C/ 16,15 ha platībā, tomēr atbilstoši Civilprocesa likuma un Civillikuma nosacījumiem, tā nav tiesīga celt prasību turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Tikai lietas iztiesāšanas laikā atbildētājai tapis zināms, ka iznomātā zeme, kas atrodas Valkas novadā, tostarp zemes gabals /Nosaukums C/ 16,15 ha platībā, nepiederēja prasītājai, bet trešajai personai /pers. L/. Šādu apstākli prasītāja bija noklusējusi. Slēdzot Līgumu, atbildētāja labticīgi paļāvās, ka iznomātais zemes gabals pieder prasītājai un nepieprasīja prasītājai uzrādīt zemesgrāmatu. Tāpat starp prasītāju un /pers. L/ nav noslēgts līgums, kas piešķir tiesības prasītājai iznomāt /pers. L/ piederošo zemes gabalu trešajām personām un par to saņemt ienākumus.

Šādi apstākļi atbildētājas ieskatā norāda uz to, ka prasītāja ir negodīga attiecībā pret personām, kuras vēlas nomāt zemes gabalu.

Civillikuma 2124.pants nosaka, ka tiklīdz abas puses vienojas par zemes nomas maksu un īres līguma būtiskām sastāvdaļām, līgums tiek uzskatīts par noslēgtu. Būtiska sastāvdaļa ir fakts, ka līgumā jānorāda, ka prasītāja iznomā zemesgabalu, kas tai nepieder.

Prasītāja nav informējusi atbildētāju, kura persona aizvieto prasītājas pārstāvi darbnespējas laikā.

Tālāk atbildētāja norāda apelācijas sūdzībā, ka tā nevarēja paredzēt, kad prasītāja izrakstīs rēķinus atbildētājai. Tie bija haotiski, tostarp bez termiņiem, līdz ar to atbildētāja nevarēja ieplānot izdevumus.

Prasītāja savā 2021.gada 27.maija rakstveida paskaidrojumā par atbildētājas apelācijas sūdzību norāda turpmāk minētos apstākļus un iebildumus.

Prasītāja uzskata, ka nav saprotams, ko atbildētājas ieskatā tiesa ir ignorējusi un atstājusi bez ievērības.

Attiecībā uz Civillikuma 2115.panta piemērošanu juridiskajā literatūrā pie minētā panta komentāriem ir teikts, ka šis noteikums izriet jau no iepriekšējā (Civillikuma 2114.) panta, kurš paredz, ka iznomātājs var būt persona, kam ir tādas tiesības, kuras tam piešķir lietas turēšanu un lietošanu. Lietošanas tiesību, kā jau pieminēts, var iegūt gan pamatojoties uz lietiesiskiem (valdījums, servitūts, lietošanas ķīla), gan saistību tiesību institūtiem (patapinājums).

Zemes gabala/nosaukums/ īpašnieks /pers. L/ ir prasītājas īpašnieces /pers. N/ brālis, kurš nodevis zemi prasītājai lietošanā un devis atļauju prasītājai iznomāt zemi atbildētājai. /pers. L/ nav cēlis pret prasītāju pretenzijas par viņa īpašumā esošās zemes iznomāšanu trešajām personām, tostarp atbildētājai. Bez tam /pers. L/ ir vairākkārt pārstāvējis prasītājas intereses nomas attiecībā, tostarp tiekoties ar atbildētājas valdi.

Prasītāja uzskata, ka šī apstākļa pierādīšanai lietā liecinieka statusā uzaicināms /pers. L/, kurš apstiprinās, ka ir devis atļauju savas māsas piederošajai zemnieku saimniecībai (prasītājai) iznomāt viņam piederošo zemi trešajām personām.

Prasītāja atzīmē, ka informācija par nekustamo īpašumu īpašniekiem Latvijā ir publiski pieejama ikvienam, ielūkojoties Valsts vienotajā datorizētajā zemesgrāmatā.

Prasītāja uzsver, ka gan lietas izskatīšanas ietvaros pirmās instances tiesā, gan arī apelācijas sūdzībā atbildētāja nenoliedz, ka ir izmantojusi tai iznomāto zemi un, ka starp pusēm pastāvēja nomas tiesiskās attiecības, ka prasītājas izrakstītajos rēķinos norādītās summas ir pareizas. Turklāt 2020.gada 3.jūnijā atbildētāja labprātīgi segusi daļu no rēķinos aprēķinātās nomas maksas parāda - 1522,30 EUR apmērā.

Prasītāja uzskata, ka vērā ņemams apstāklis, ka atbildētāja nosūtīja prasītājai, kā arī iesniedza tiesai pašas sagatavotu aicinājumu prasītājai noslēgt mierizlīgumu, līdz ar to prasītājas ieskatā atbildētāja, pretēji Civillikuma l.pantā ietvertajam labas ticības principam, cenšas negodprātīgā ceļā izvairīties no savu saistību izpildes, aizbildinoties ar tai it kā nodarītiem zaudējumiem, kas ir pretrunā ar Civillikuma 1587.pantu.

Līdz ar to prasītājas ieskatā atbildētājas apelācijas sūdzības pamatojums ir nekonsekvents un klajā pretrunā ar pašas atbildētājas rīcību un sniegtajiem paskaidrojumiem.

Prasītāja arī norāda, ka, nodibinot nomas attiecības, puses nevienojās par konkrētu nomas maksas rēķinu nosūtīšanas datumu atbildētājai. Bez tam atbildētāja nekad nav izrādījusi interesi par prasītājas piestādītajiem nomas maksas rēķiniem un atkārtoti norāda, ka atbildētāja vairākkārt šīs lietas ietvaros ir paskaidrojusi tiesai, ka minētie nomas maksas rēķini ir korekti, tostarp tajos norādītie nomas maksas apmēri ir pareizi.

Ievērojot visu minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 105.panta pirmo un otro daļu, 432.panta pirmo dalu prasītāja lūdz apelācijas instances tiesu:

- izsaukt uz tiesas sēdi liecinieka statusā /pers. L/, personas kods /personas kods/, /adrese/;
- apmierināt prasītājas prasību pilnīgi;

- noraidīt atbildētājas apelācijas sūdzību.

2020.gada 5.jūnijā pieņemts un 2020.gada 10.jūnijā spēkā stājās "Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums". Likuma 10.pants noteic, ka civillietu tiesa var izskatīt rakstveida procesā, ja ir iespējams nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu un tiesa nav atzinusi par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē.

Tiesas kolēģija uzskata, ka minēto civillietu ir iespējams izskatīt rakstveida procesā.

Tiesas kolēģija prasītājas rakstveida paskaidrojumā par atbildētājas apelācijas sūdzību izteikto lūgumu par liecinieka /pers. L/ uzaicināšanu uz apelācijas instances tiesas sēdi atzina par noraidāmu, jo uzskatīja, ka spriedumu lietā ir iespējams taisīt pēc savāktajiem pierādījumiem lietā un liecinieka /pers. L/ liecībām tiesas sēdē nav izšķirošas nozīmes.

Par civillietas iztiesāšanu rakstveidā tiesa laikus informējusi lietas dalībniekus, nosakot termiņu papildu paskaidrojumu vai citu procesuālo lūgumu iesniegšanai (lietas 156.lapa).

Motīvu daļa

Tiesas kolēģija, izvērtējot rakstveida procesā atbildētājas SIA /Nosaukums B/ apelācijas sūdzībā minētos apstākļus, pārbaudot lietas materiālus kopumā, atzīst, ka prasītājas ZS /Nosaukums A/ prasība ir pamatota un apmierināma pilnīgi.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar atbildētājas SIA /Nosaukums B/ apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā un nepārbauda faktus, kas konstatēti pirmās instances tiesā, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Vidzemes rajona tiesas 2021.gada 15.marta spriedums daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība prasības daļā par nokavējuma procentu 591,22 EUR piedziņu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 203.panta otrās daļas nosacījumiem, ir stājies likumīgā spēkā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu, ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šajā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Tiesas kolēģija, izskatot lietu rakstveida procesā, atzīst, ka pārsūdzētajā Vidzemes rajona tiesas 2021.gada 15.marta spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tādēļ pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai un Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā nolēma atkārtoti nenorādīt.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi turpmāk minētos faktus, par kuriem starp pusēm nepastāv strīds un kuri nav apstrīdēti SIA /Nosaukums B/ apelācijas sūdzībā.

2016.gada 17.maijā starp ZS /Nosaukums A/ un SIA /Nosaukums B/ noslēgts zemes nomas līgums, pamatojoties uz kuru ZS /Nosaukums A/ nodeva SIA /Nosaukums B/ lietošanā zemesgabalus, kas atrodas Valkas novadā, tostarp zemes gabalu /Nosaukums C/ 16,15 ha platībā, kadastra Nr./numurs A/(lietas 12., 13.lapa). Puses vienojās, ka Līgums ir spēkā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2020.gada 31.decembrim (līguma 2.1.punkts). Puses 2016.gada 17.maijā noslēgto Līgumu nav apstrīdējušas.

Lietā nepastāv strīds, ka prasītāja ir sagatavojusi un izsniegusi atbildētājai 2018.gada 16.janvāra rēķinu Nr.16.01/2018-1 par zemes nomas maksu par summu 11089,65 EUR, ar samaksas termiņu līdz 2018.gada 16.martam un 2019.gada 30.janvāra rēķinu Nr.30.01/2019-1 par zemes nomas maksu 2018.gadā par summu 7390,15 EUR, ar samaksas termiņu līdz 2019.gada 1.martam (lietas 10., 11.lapa).

Atbildētāja rēķinos norādītās nomas maksas apmērus un termiņus, kādos tā nomaksājama, nav apstrīdējusi un tiem ir piekritusi, taču parādu nenomaksāja, aizbildinoties ar to, ka prasītāja atbildētājai ir nodarījusi zaudējumus nomas maksas apmērā.

2020.gada 19.maijā prasītājas pilnvarotā pārstāve SIA /Nosaukums D/, kas darbojas uz ZS /Nosaukums A/ 2020.gada 19.maijā izsniegtās pilnvaras pamata (lietas 9.lapa), nosūtījusi atbildētājai brīdinājumu samaksāt rēķinos norādīto nomas maksas parādu, nokavējuma procentus un parāda piedziņas izdevumus līdz 2020.gada 29.maijam (lietas 42.lapa).

Atbildētāja prasītājas brīdinājumā norādītajā termiņā nomas maksas parādu nesamaksāja.

Līdz ar to 2020.gada 28.maijā prasītājas pilnvarotā pārstāve atkārtoti nosūtījusi atbildētājai pirmstiesas brīdinājumu samaksāt nomas maksas parādu un nokavējuma procentus 3244,33 EUR apmērā, kopā 21724,13 EUR, septiņu dienu laikā no minētā brīdinājuma saņemšanas dienas, brīdinot parādnieku, ka parāda nenomaksās gadījumā prasītāja griezīsies tiesā ar prasību par parāda un nokavējuma procentu piedziņu (lietas 14.lapa).

2020.gada 3.jūnijā atbildētāja veica daļēju nomas maksas parāda 1522,30 EUR apmērā samaksu (lietas 55.lapa), izsakot rakstveidā aicinājumu (lietas 52.-54.lapa) prasītājai noslēgt lietā izlīgumu, kam prasītāja nepiekrita un 2020.gada 6.jūlijā cēla tiesā prasību pret atbildētāju par pamatparāda un likumisko nokavējuma procentu piedziņu (lietas 4.-6.lapa).

Tiesas kolēģija atzīst atbildētājas SIA /Nosaukums B/ apelācijas sūdzībā minētos apstākļus un iebildumus par pārsūdzēto tiesas spriedumu par nepamatotiem turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Atbildētāja izteikusi apelācijas sūdzībā lūgumu atcelt pārsūdzēto pirmās instances tiesas spriedumu.

Gadījumi, kad pirmās instances tiesas spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā, norādīti Civilprocesa likuma 427.panta pirmajā daļā.

Izskatot lietu rakstveida procesā, tiesas kolēģija nekonstatē nevienu no Civilprocesa likuma 427.panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem, kas dotu apelācijas instances tiesai pamatu atcelt pārsūdzēto pirmās instances tiesas spriedumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā, līdz ar to šāds atbildētājas lūgums nav pamatots un ir noraidāms.

Atbildētāja apelācijas sūdzību pamatojusi faktiski ar vienu argumentu - prasītājai nebija tiesības celt konkrēto prasību.

Tiesas kolēģija no Valkas rajona zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs C/secina, ka zemes gabals /Nosaukums C/ Valkas pagastā, Valkas novadā, aptver 16,67 ha platības un pamatojoties uz 2017.gada 22.marta mantojuma apliecību par tiesībām uz mantojumu pēc likuma tas zemesgrāmatā nostiprināts uz /pers. L/ vārda 2017.gada 28.aprīlī (lietas 111., 112.lapa).

Tātad Līgums starp pusēm noslēgts pirms /pers. L/ tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatā un atbildētājas arguments, ka tiesības iznomāt strīdus zemes gabalu bija tikai /pers. L/, nav pamatots.

Turklāt saskaņā ar Civillikuma 2115.panta pirmās daļas pirmo teikumu lietas iznomātājam nav jābūt tās īpašniekam; turpretim iznomāt var katrs, kam pieder lietošanas tiesība.

Atbilstoši Civillikuma 2115.panta nosacījumiem lietu izīrēt un iznomāt var katrs, kam pieder lietošanas tiesība, savukārt

lietošanas tiesību var iegūt gan pamatojoties uz liettiesiskiem, gan saistību tiesību institūtiem *(Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 1998, 472.lpp.).* Savukārt lietu nodot apakšīrē un apakšnomā var tikai tā persona, kam pieder lietošanas tiesība, kas iegūta, pamatojoties uz īres un nomas līgumu.

Tiesas kolēģijai nav šaubu, ka /pers. L/ kā prasītājas īpašnieces /pers. N/ brālim, kļūstot par zemes gabala /Nosaukums C/, kadastra numurs /numurs A/, 16,15 ha platībā, īpašnieku nebija pretenziju pret to, ka prasītāja /pers. N/ vārdā, ir iznomājusi zemi pamatojoties uz 2016.gada 17.maija zemes noma līguma pamata atbildētājai, jo nav iegūti pierādījumi lietā, ka /pers. L/ būtu cēlis šādas pretenzijas no brīža, kad viņš kļuva par strīdus zemes gabala īpašnieku. Nav pamata apšaubīt prasītājas norādi, ka /pers. L/ ir vairākkārt pārstāvējis prasītājas intereses nomas attiecībās, tostarp tiekoties ar atbildētājas valdi. Atbildētāja šādu apstākli nav apstrīdējusi.

Lietā nav strīda, ka zemes nomas attiecības pastāv tieši starp pusēm lietā. Turklāt apstāklis, ka atbildētāja daļu no zemes nomas maksas parāda ir samaksājusi tieši prasītājai, norāda uz to, ka atbildētāja ir akceptējusi prasītāju kā strīdus zemes gabala iznomātāju, kurai par to maksājama zemes nomas maksa.

Atbildētājas izteiktajam viedoklim apelācijas sūdzībā par to, ka nomas un īres līgumā jābūt norādei par iznomātā zemes gabala piederību, nav nozīmes lietas izspriešanā, jo saskaņā ar Civillikuma 2124.panta nosacījumiem tiklīdz abas puses vienojas par nomas un īres līguma būtiskām sastāvdaļām, t.i. par priekšmetu un maksu, līgums uzskatāms par noslēgtu. Šajā gadījumā puses ir vienojušās par Līguma priekšmetu un maksu, līdz ar to Līgums uzskatāms par noslēgtu.

Atbildētāja apelācijas sūdzībā nav apstrīdējusi pamatsummas un nokavējumu procentu aprēķina summas, kuras tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt.

Pie šādiem apstākļiem tiesas kolēģija uzskata, ka pilnīgi apmierināma ZS /Nosaukums A/ prasība pret SIA /Nosaukums B/ par zemes nomas maksas parāda un likumisko nokavējumu procentu piedziņu sprieduma pārsūdzētajā daļā, piedzenot no SIA /Nosaukums B/ par labu ZS /Nosaukums A/ nomas maksas parādu 16957,50 EUR par laika periodu no 2017.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.augustam un nokavējuma procentus 2387,86 EUR, kopā 19345,36 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmērām.

Prasītāja samaksājusi valsts nodevu par prasības pieteikumu 938,81 EUR, valsts nodevu par prasības nodrošināšanu 70 EUR un 10,74 EUR ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus.

Tā kā prasība apmierināta 97,03 % apmērā, tad saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta noteikumiem no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami tiesas izdevumi 991,35 EUR, kas sastāv no 910,93 EUR - valsts nodevas par prasības pieteikumu, 70 EUR - valsts nodevas par prasības nodrošināšanu un 10,42 EUR - ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem.

Civilprocesa likuma 204.^{1}pants paredz, ka nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei. Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 21.pantu šāds termiņš nosakāms ne garāks par 60 dienām. Ievērojot minētos nosacījumus, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par maksājumu izdarīšanu 60 dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.-434. pantu Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

pilnīgi apmierināt Valkas rajona Ērģemes pagasta zemnieku saimniecības /Nosaukums A/ prasību pret SIA /Nosaukums B/ par zemes nomas maksas parāda un likumisko nokavējumu procentu piedziņu sprieduma pārsūdzētajā daļā.

Piedzīt no SIA /Nosaukums B/, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, par labu Valkas rajona Ērģemes pagasta zemnieku saimniecībai /Nosaukums A/, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, nomas maksas parādu 16957,50 EUR par laika periodu no 2017.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 31.augustam, nokavējuma procentus 2387,86 EUR, tiesas izdevumus 991,35 EUR, kopā 20336,71 EUR, samaksu veicot AS "SEB banka kontā Nr/numurs/

Noteikt prasītājai tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos 8 procentus gadā no piedzītā, bet neatmaksātā pamatparāda 16957,50 EUR no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā un termiņa tā labprātīgai izpildei notecēšanas līdz sprieduma izpildei.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 60 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Senātā Civilprocesa likuma 451., 452.pantā minētajos gadījumos 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas - 2021.gada 16.jūlija, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā.

Tiesnesis referents D.Lazdiņš

Tiesnese I.Pinne

Tiesnesis A.Bukavs